

ספר

נאמר מינים

פרשת

תזריע - מצורע

מאת

הרב הגאון החסיד

ר' אברהם יוסף פסח (פסחוביץ)

זצ"ל

יו"ל ע"י נכדי המחבר

א) דבר אל בני ישראל לאמר, אשה
 כי תזריע וגו', וצמדרש רבה^א (ויק"ר י"ד א)
 פרשה זו, דרש על פסוק "אחור
 וקדם נרתנו", אם זכה אדם
 אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה
 בראשית, ואם לאו אומרים לו יתוש
 קדמך, שלשול קדמך כו', ואח"כ
 מביא המדרש^ב דברי ר' שמלאי כשם
 שיצירתו של אדם אחר כל בהמה
 חי' ועוף, ודברי ר' שמלאי מביא
 רש"י ז"ל.
 חנני השי"ת בזה כי לפי הנראה
 שפרשיות של תזריע ומלורע, ג"כ
 נאמרו אחר הקמת המשכן, כי
 קודם חטא העגל לא הי' במציאות

לישראל זבין ומלורעים, כמו שמצואר
 צמד"ר פרשת מלורע^ג (ויק"ר י"ז ג),
 ויותר מצואר צמד"ר נשא פרשה
 ז', תני' רשב"י (שם פ"י ג"ח) בשעה שעמדו
 ישראל על הר סיני כו', לא הי'
 בהן זב ומלורע כו', על אותה שעה
 הוא אומר "כלך יפה רעיתי, ומום
 אין בך", וכאן שחטאו, לא עברו
 ימים עד שנמלאו בהם זבין
 ומלורעים, על אותה שעה הוא
 אומר "וישלחו מן המחנה כל זרוע
 וכל זב" כו', ופרשה זו של וישלחו
 מן המחנה, נאמרה ציוס שהוקם

^א ויק"ר י"ד א' אמר ריש לקיש אחר זה יום האחרון, וקדם זה יום הראשון, על דעתיה דריש לקיש דכתיב (בראשית א, ב): ורוח אלהים מרחפת על פני המים, זה רוחו של מלך המשיח, אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך, שלשול קדמך:

^ב שם אמר רבי שמלאי, כשם שיצירתו של אדם אחר בהמה חיה ועוף, כך תורתו אחר בהמה חיה ועוף, הדא הוא דכתיב (ויקרא יא, מו): זאת תורת הבהמה, ואחר כך אשה כי תזריע:

^ג ויק"ר י"ז ג' על עשרה דברים נגעים באים, על עבודה זרה, ועל גלוי עריות, ועל שפיכות דמים, ועל חלול השם, ועל ברכת השם, ועל הגוזל את הרבים, ועל גוזל את שאינו שלו, ועל גסי הרוח, ועל לשון הרע, ועל עין רע. על עבודה זרה, מישראל שהעידו עדות שקר בהקדוש ברוך הוא ואמרו לעגל (שמות לב, ד): אלה אלהיך ישראל, ומנין שלקו בצרעת, שנאמר (שמות לב, כה): וירא משה את העם כי פרע הוא, שפרחה בהן צרעת:

^ד במד"ר י"ג ח' וקרבונו קערת כסף וגו' (במדבר ז, יג), הדא הוא דכתיב (שיר השירים ד, ז): כלך יפה רעיתי ומום אין בך, מדבר בישראל, תני רבי שמעון בן יוחאי, בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני לקבל את התורה ולא היו בהם לא סומים ולא חרשים ולא שוטים ולא אלמים ולא פסחים ולא חגרים, ועל אותה שעה הוא אומר: כלך יפה רעיתי ומום אין בך, עד שחטאו בעגל ונעשו בהם זבים ומצרעים, כמה דתימא (שמות לב, כה): וירא משה את העם כי פרע וגו', וכתוב (ויקרא יג, מה): והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע, ועל אותה שעה הוא אומר (במדבר ה, ב): וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב, אבל לפני הר סיני כלם שלמים היו, הוי: כלך יפה רעיתי וגו':

המשכן, כמו שמצואר בגיטין ד' ס' ע"א שמנה פרשיות נאמרו ציום שהוקם המשכן, אלו הן כו', ופרשת טמאים, ופרשת שלוח טמאים כו', ופירש"י ז"ל פרשת טמאים ויהי אנשים כו', והמשכן הוקם בא' ניסן, והוזהרה להם פרשת שלוח טמאים, וישלחו מן המחנה כו', ומתוך כך הוזהרו טמאים לשאול, הואיל וצריכים שלוח, ולא יוכלו ליכנס למשכן, האריך יעשו פסחיהן כו', והתוס' שם ד"ה פרשת הקשו לפי דברי רש"י ז"ל האריך יליף הגמ' פסחים שואלים ודורשים בהלכות הפסח קודם לפסח ל' יום, הא כאן

שנאמר להם פרשה זו צר"ח ניסן, ומר"ח ניסן עד פסח שני, איכא חודש וחצי, והאריך למדו ל' יום בלבד יעיי"ש.

ובאמת י"ל דאין כוונת רש"י ז"ל לומר דדוקא טומאת מת לצדה נאמרה להם ציום שהוקם המשכן, אלא שכולל רש"י ז"ל צפרשת טמאים פרשת תזריע מלורע ג"כ, דהם טומאת מת וצבים ומלורעים, דעל ג' אלו, נאמרו "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב, וכל טמא לנפש, ואלו ג' אלו אירעו צו ציום שנעשה העגל, כמו שמצואר במד"ר" פרשת נשא פרשה ז'

^ה גיטין ס. דאמר רבי לוי שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן אלו הן פרשת כהנים ופרשת לויים ופרשת טמאים ופרשת שילוח טמאים ופרשת אחרי מות ופרשת שתויי יין ופרשת נרות ופרשת פרה אדומה:

^י שם ע"ב ד"ה פרשת טמאים: ויהי אנשים וגו' משום הלכות הפסח והמשכן הוקם באחד בניסן והוזהרה להם פרשת שילוח טמאים וישלחו מן המחנה שבו ביום הוקבעו שלש מחנות מחנה שכינה ומחנה לוייה ומחנה ישראל והוזהרו להשתלח ומתוך כך הוזהרו טמאים לישאל הואיל וצריכין שילוח ולא יוכלו ליכנס למשכן היאך יעשו פסחיהם:

^י שם ע"א ד"ה פרשת טמאים: פי' בקונטרס ויהי אנשים וקשה לפירושו דאמר בפ"ק דפסחים (דף ו.) שואלים בהלכות פסח קודם הפסח ל' יום שהרי נביא עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני ולפ"ז איכא חדש וחצי כיון שנאמר בראש חדש ניסן ועוד דלא יתכן לרבי יוסי הגלילי דאמר. נושאי ארונו של יוסף היו ולרבי יצחק דאמר למת מצוה נטמאו וחל שביעי שלהם בערב פסח ונראה דפרשת טמאים היינו פרשת וינזרו (ויקרא כב) דכתיב ביה טומאת שרץ ונבילה וכל הצריך לטומאת מקדש וקדשיו:

^י במד"ר ז' ה' ועל עבודה זרה, אלו ישראל כשעשו אותו מעשה נעשו מצרעים, שנאמר (שמות לב, כה): וירא משה את העם כי פרע הוא, ואומר (ישעיה יז, יא): וכאב אנוש, לפיכך אמר אלהים למשה הפרש המצרעים שביניכם ממחנה ישראל, שהם עשו אותו המעשה וישלחו מן המחנה כל צרוע.

פיסקא ז' ומה שכתב רש"י ז"ל פרשת טמאים ויהי אנשים כו', הטעם כי זבים ומנורעים לא באו כלל לישראל האיך יעשו פסחיהם, כיון שלא יכלו כלל ליטהר, אלא לצד טמאי מת אשר יכולים ליטהר, המה באו בערב פסח הראשון, כי לא הוטהרו אז עדיין, מה יהיו צדינם, וגאמר להם אז בערב פסח הראשון מלות פסח שני וקודם ערב פסח, עוד לא היו מתענין בזה כלל לישראל, ושפיר יליף הגמ' שואלים ודורשים בה' הפסח קודם לפסח ל' יום.

נמצא לפ"ז שאם לא עשו ישראל את העגל, לא הי' צמציאות כלל אללם דיני זבים ומנורעים, והקשו להם לרבותינו ז"ל הא פרשיות אלו כתובות לפניו במרום, והקצ"ה הי'

משתעשע צתורתו עוד קודם צריאת עולמו, כמו שאמרו חז"ל על פסוק "ואהי' אללו וגו' שעשועים יום יום" (משלי ח' ל'), ואיך יתכן לומר שאם לא חטאו ישראל לא יהיו נוהגים פרשיות הללו.

ובאו לתרץ, והציאו הפסוק "אחור וקדם לרתנו", שאדם נצרך עם נשמה וגוף, כמ"ס הרמ"א באו"ח סי' ו' פי' ומפליא לעשות, מה ששומר הקצ"ה רוח האדם בקרבן, וקושר דבר רוחני בדבר גשמי יעיי"ש, ואם זכה האדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה צראשית ואם לאו כו', פי' כי תורתנו הקדושה מלצד נגלות התורה, לפון צתורתנו הקדושה חלק הנסתר, ומפני זאת נקראת תוה"ק חמדה גנוזה, כמ"ס המהרש"א"ט בשבת ד'

שם ז' ו' ואמר רבי יוסי הגלילי (ספרי נשא א): בא וראה מה כח עברה קשה, שעד שלא פשטו ידיהם בעברה לא היו בהן זבין ומצרעים, משפשטו ידיהם בעברה היו בהן זבין ומצרעין. לפי דרכנו למדנו ששלשה דברים אלו ארעו בו ביום:

ח"א שבת פ"ח: ד"ה מה אנוש כי תזכרנו וגו'. ובפ' אחד ד"מ אמרו שאמרו מ"ה מה אנוש כי תזכרנו בשעה שבא הקב"ה לברוא את האדם וי"ל מדכתיב הענין כפל דהיינו זכירה היינו פקידה דרשו דתיתי הוא דמה אנוש כי תזכרנו אמרו מ"ה קודם שנברא האדם ולא נקרא אדם אלא אחר בריאותו כמ"ס ויקרא את שם אדם ובן אדם כי תפקדנו אמרו מ"ה במתן תורה שהיו ישראל בני אדם וניחא דאמרינן לקמ' בשכר שקראוך אדם וכו' דלא קרו אותו אלא בבריאת עולם ואמרו ותחסרהו מעט מאלהים היינו לגלות לו נסתר של התורה כמ"ס ש"מ"ט שיערי בינה נגלו לו למשה וכבוד והדר תעטרהו היינו שני עטרות וכתרים שנתנו להם

פ"ח ע"ז מה שהמלאכים לא היו רואים שיתן הקב"ה תורה לישראל, מפני שאינם ראויים למסתרות הגנוזות בתורה, וא"ל הקב"ה למשה אחוז בכסא כבודי, שנשמות הצדיקים נרורות בצרור החיים תחת כסא הכבוד, מוכן הוא לקבל דברים הרוחניים ומושכלים, גם דברים נסתרים, וזה שפירש שדי מזיו שכנתו עליו, דהיינו אצילות רוחני לקבל סודות ונסתרות כו', יעיי"ש צמח"ש"א, ועיין צרש"י ז"ל שיר השירים בפסוק "ישקנו" וז"ל

ונאמר דוגמא שלו, על שם שנתן להם תורתו, ודבר עמהם פנים אל פנים, ואותם דודים עודנם ערבים עליהם מכל שעשוע, ומצטחים מאתו להופיע עוד עליהם, לצאר להם סוד טעמי', ומסתר לפונתי', ומחלים פניו לקיים דברו, וזהו "ישקנו מנשיקות פיהו" עכ"ל רש"י ז"ל. וחלק הנסתר שבתורה ראוי לו לאדם הישראלי מחמת נשמתו הגדולה, אשר היא נרורה בצרור החיים תחת כסא הכבוד כנ"ל, ואם אדם בזה העולם מגזיר נשמתו הגדולה

בסיני שהם המלכות והכהונה כמ"ש לעיל ואין ראויין לזה כי הם באים מילוד אשה ואינן מוכנים לקבל נסתר של התורה שהוא דבר רוחני אבל תנה הודך שהוא נסתר התורה על השמים למ"ה שהם מוכנים לקבל דברים הרוחניים וא"ל הקב"ה חזור להם תשובה וא"ל מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל כו' ר"ל שינצחוני בהבל פיהם שהוא כולו רוחני מוכן יותר להשיג דבר רוחני מבן אדם המוטבע בחומר או ר"ל ינצחוני בהבל פיהם שאינו של חטא משא"כ הבל פיהם של בן אדם שהוא בחטא כמ"ש לעיל וא"ל הקב"ה אחוז בכסא כבודי ר"ל גם שהאדם מוטבע בחומר הגוף כי הוא ב"ו מ"מ מצד שהוא אחוז בכסא כבודי שנשמות הצדיקים צרורות בצרור החיים תחת כסא הכבוד מוכן הוא לקבל דברים הרוחניים ומושכלים גם דברים נסתרים וזה שפירש שדי מזיו שכינתו עליו דהיינו אצילות רוחני לקבל סודות ונסתרות ומעתה בא משה בטענה מאחר שדרך הנסתר של התורה ראוי ג"כ לבן אדם ראוי ליתן לו התורה יותר מליתנה על השמים מצד הנגלה דמה כתיב בה אנכי וגו' ותשובה זו אפשר שהוא מפורש במזמור זה תמשילהו במעשי ידיך כל שתה וגומר כמ"ש ורדו בדגת הים ובעוף השמים ופרע כל מיני בע"ח צונה ואלפים וגו' וא"כ אם לא תתן להם תורה ומצות לא יהיו ראויים לכך כמ"ש ע"ה אסור לאכול בשר אבל מצד הנשמה שבהם שקיבלו תורה ומצות ה' זכו להיות מושלים על כל ואמר מיד הודו המ"ה שראוי ליתן התורה לישראל יותר מליתן הוד וסוד התורה בשמים משום הנגלה דאינו שייך בשמים שנאמר ה' אדונינו וגו' ואלו תנה הודך גו' ואמר עוד שראו ושמעו מפי הקב"ה שהאדם מוכן גם לקבל סתרי תורה מצד הנשמה והשכל כ"א מהמקטרגים נעשה לו אוהב לגלות לו דבר מרזי התורה ומייתי ליה שנאמר עלית למרום שבית שבי דהיינו הנגלה שהוא כמו שבי במרום כי אין שם מקומו אצל מלאכים כטענת משה גם לקחת מתנות דהיינו סוד התורה שנתן לו כ"א מהמלאכים ואמר בשכר שקראוך אדם ואין אתה ראוי לקבל סתרי תורה כמ"ש ובן אדם כי תפקדנו וגו' עתה שראו תשובתך הנצחי נתנו לך סתרי תורה במתנה ואמר שגם מלאך המות שהוא עיקר מהמקטרגים נתן לו מתנה ומסר לו דבר שנאמר ויתן את הקטורת וגו' ופרש"י מנא ידע הלא בתורה לא נכתב עכ"ל ואע"ג דמצינו כמה דברים דלא נכתב ציווי שלו בתורה ומתוך הספור ידענו אותו שנצטווה משה על כך מהקב"ה הכא מסברא אית לן למימר דלא נצטווה על כך מפי הקב"ה לכפר עליהם בקטורת דהא לעיל מיניה בסמוך כתיב שאמר הש"י הרומו מתוך העדה ואכלה אותם וגו' אלא דלא ידע אותו משה אלא מפי מלאך המות גופיה במתנה זו וק"ל:

והגבוהה על הגוף, כמו אדה"ר קודם החטא, וכמו אה"ה אשר אי' צוה"ק שהי' גופו צחי' נשמה, וכמו ישראל צמעמד הר סיני שהיו כמלאכי השרת, היו ראוי להם פרשיות אלו שצתורה ע"פ נסתר ודרך גבוהה, הגם שלפי פשטות התורה לא הי' שייכא להם פרשיות אלו שצתורה, צמדרגה גבוהה אשר היו כמו אז, וכמ"ס המפרשים כי הגם שאין מקרא יולא מידי פשוטו, אצל לפעמים הדרש והנסתר של הפסוק הוא פשוטו, כמ"ס ז"ל על ואלה הדברים וגו', בעבר הירדן, צמדצר, צערצה, מול סוף וגו', וכמוהו הרצה.

וזאת כוונת רבותינו ז"ל אם זכה אדם למעלה גבוהה, צחי' נשמה כנ"ל, אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה צראשית, כי נשמת ישראל הי' צמחשצה עליונה עוד קודם לכל

הצריאה, כמ"ס חז"ל צראשית צשציל ישראל שנקראו ראשית, צרא אלקים וגו', וצמדרגה רמה כמו זאת, היו ראויין ישראל להשיג את מסתר צפונותי' של פרשיות אלו פרשיות תזריע ומלורע ואם פי' אחר החטא, אומרים לו יתוש קדמך שלשול קדמך, ואדם נצרא צאחרונה, ואפי' צצחי' נמוכה כמו זו, נתן הקצ"ה התורה לישראל צפשטיות התורה, וזה שאמר ר' שמלאי אח"כ כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חי' ועוף צמעשה צראשית, כך תורתו נתפרשת כו' פי' כי נתפרשה לישראל פרשיות אלו גם עתה, לפי צחינתם, צצח' פשוטה, ג"כ על פי דיני התורה ושוב ראיתי צשפ"ח' למרן הקדוש זל"ה צמאמרי יום כיפור תרמ"ה צקוד"ה צפסוק וז"ל שיש צתורה דרך מיוחד צצחי'

'יה"כ תרמ"ה בפסוק וזרקתי עליכם מים טהורים כו'. שעיקר הטהרה ע"י התורה וביוהכ"פ הוריד לנו מרע"ה את הלוחות שניות. ואין מים אלא תורה והראשונות היו בבחי' קדושה כמ"ס וקדשתם היום ומחר. והשניות היו בבחי' טהרה ונק' מים טהורים שהוא במדריגת בעלי תשובה. טהור מטמא. שיש בתורה דרך מיוחד בבחי' צדיקים גמורים. ויש דרך מיוחד לבעלי תשובות:

לדיקים גמורים, ויש דרך מיוחדת
לבעלי תשובות והוא כנ"ל יעיי"ש.

ועיין באוה"ח הקדוש (ויקרא י"ב ג' ד"ה וביום
השמיני) שפי' הטעם שאמרה התורה
כאן וציוס השמיני ימול צצר ערלתו,
והלא כבר אמרה תורה צפרשת לך,
אכן התוה"ק צא ללמדה על לא
זכה אדם כנ"ל, כי ע"י מעשיו צחי'
גוף נולד האדם עם הערלה, וצריך
האדם למוול ולהסיר הערלה, ולגלות
העטרה ואם הי' זוכה האדם, לא
הי' לו כלל ערלה, כמו אדה"ר
קודם החטא, ועיין עוד צשפ"א
למרן אדמו"ר זל"ה, ולפי דצריהם
י"ל שזה כוונת חז"ל לא ניתנה

פריעת מילה לאצרהם אצינו ע"ה,
כי הי' נתקן כל כך עד שלא הי'
צריך לזאת, והצן וק"ל.

שוב ראיתי צידי משה"י צמד"ר
צפרשת נשא (במד"ר ז' א') שהקשה כנ"ל על
קושיות הגמ' צע"ז"ד' ה' ע"א
למימרא דאי לא חטאו לא הוו מתו,
והא כתיב פרשת יצמות, ופרשת
נחלות, ומשני על תנאי, ולמה לא
מקשה הגמ' מן פרשת מצורע
שהוא מוקדם צתורה וכו', והניח
צצ"ע. אכן י"ל דעל פרשת מצורע
י"ל כנ"ל שהי' ראוי להם פרשה
זו על פי נסתר ודרך גצוהה,
ולפעמים הפשוט של הפרשה הוא

א" במד"ר ז' א' ד"ה אבל כיון שעשו אותו מעשה חזרו למומין ונעשו זבים ומצורעים עד כי פרוע
ואין פרוע אלא לשון צרוע. והקשה א"א ז"ל למה מקשה בגמ' דע"ז דף ה' וז"ל למימרא דאי לא חטאו
לא הוו מתו והא כתיב פ' יצמות ופ' נחלות ומשני על תנאי ולמה לא מקשה מן פ' מצורע שהוא מוקדם
בתורה ועוד שמזה קשה אליבא דכ"ע וע"כ מוכח אליבא דכ"ע שכתוב קרא על תנאי וצ"ע ליישבו:

ב" ע"ז ה. אמר ר"ל בואו ונחזיק טובה לאבותינו שאלמלא הן לא חטאו אנו לא באנו לעולם שנאמר (תהלים
פב, ו) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם חבלתם מעשיכם אכן כאדם תמותון וגו' זלמימרא דאי לא
חטאו לא הוו מולדו והכתיב (בראשית ט, ז) ואתם פרו ורבו עד סיני בסיני נמי כתיב (דברים ה, כז) לך אמור
להם שובו לכם לאהליכם לשמחת עונה חוהכתיב (דברים ה, כו) למען ייטב להם ולבניהם וגו' לאותן
העומדים על הר סיני טוהאמר ר"ל מאי דכתיב (בראשית ה, א) זה ספר תולדות אדם וגו' וכי ספר היה לו
לאדם הראשון מלמד שהראה לו הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו דור דור ופרנסיו
כיון שהגיע לדורו של ר"ע שמח בתורתו ונתעצב במיתתו אמר (תהלים קלט, יז) ולי מה יקרו רעיק אל [וגו']
יוא"ר יוסי אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף שנאמר (ישעיהו נז, טז) [כי לא לעולם אריב ולא לנצח
אקצוף] כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי יאלא תימא אנו לא באנו לעולם אלא כמי שלא באנו לעולם
למימרא דאי לא חטאו לא הוו מייתי והכתיב פרשת יצמות ופרשת נחלות יבעל תנאי ומי כתיבי קראי על
תנאי אין דהכי אמר רבי שמעון בן לקיש מאי דכתיב (בראשית א, לא) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי מלמד
שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר אם מקבלין ישראל את התורה מוטב ואם לאו אחזיר אתכם לתוהו
ובוהו:

הנסתר והסוד וכנ"ל, אצל פרשת נחלות ויצמות, היו חז"ל יודעין שהפשטות שלהם הוא הפשוט שאנו לומדים, ואין מקרא יואל מידי פשוטו באם מייתו, ונריך לשנויי על תנאי, וכמו שכתב האו"ח"י הקדוש צפרשת נשא (במדבר ז' ה) על פסוק ויהי ציום כלות משה, וזלה"ק, אמרו כלת כתיב, ורואני כי צס"ת כתובה צוא"ו כו', והאריך בזה. ומואל הדברים כי חז"ל הקדושים ידעו כי התיבה הוא כלת, והוא"ו הוא

מושאלת כו', ודרשה זו אין אדם דורשה מדעתו, אם לא תקדים ההכרה בדברים על בוריינ ואמיתותם מפי מקבלי התורה וסודותי' ורמזי' עכל"ק. וכמ"כ י"ל צפרשת מנורע לא הי' נריך הגמ' לשנויי על תנאי, כי י"ל אם לא חטאו הי' להם הנסתר הפשוט שצפרשה כנ"ל, אצל לא צפרשת יצמות ונחלות, ונריך הגמ' לשנויי על תנאי וק"ל.

^י במדבר ז' ה' ד"ה ביום כלות משה: רז"ל אמרו (במד"ר פי"ב) כלת כתיב, ורואני כי בספר תורה כתובה בוא"ו, ואני אומר כי דברי תורה כאלו וכיוצא באלו אינם נמסרים לכל מרים יד בתופשי התורה, כי יסובב הדבר הכפירה והזלזול בכבוד מורים, ויש לך לדעת כי סדר תורתנו הקדושה ותיבותיה ואותיותיה ספורות מזוקקות חצובות ממחצב קדוש ונורא נפלאים המה למכיר בהם ויותר פליאות נעלמים מעין כל, ואעירך גרגיר אחד והוא הלא תמצא כי יש אותיות נרגשות במבטא התיבות ואינם בכתב כגון יהושע כי במבטא ישנו להרגש של אות הוי"ו בין שי"ן לעי"ן ואינה במכתב, וישנה במקום שאינה נרגשת שהיא בין ה"א לשי"ן, והערה זאת תכונן דעת משכיל להכיר כי אותיותיה ספורות מזוקקות ואי אפשר להוסיף אפילו אות אחת הגם כי תצטרך למכטא הקריאה ותהיה נקראת הגם שאינה כתובה, ותהיה קרי ולא כתיב, וקבעה התורה הוא"ו שלא במקומה להעיר בנסתרות, ואולי כי מזה השכילך שנתכוון לצרף שלשה אותיות משמו יתברך בשמו של צדיק, ולסמוך שי"ן ועי"ן להעיר אל ש"ע נהורין, ואם היה מסדר וא"ו במקומה היתה נפסדת הידיעה בדבר כי לא פורש, והנה מביני מערכות האותיות המה ישכילו משבצותם והם האומרים כי כלת כתיב והוא"ו היא מושאלת שם בהשאלה, והמשכיל יבין כי הוא סודו של משה אשר מתיחדת לו וקיימה בו נקבה תסובב גבר (ירמיהו ל"א: כ"ב), וזה שיעור הדברים כלת כתיב פירוש תיבה זו של כלות זה פירושה קח מהכתוב כלת כדי שתבין אשר תכוין אליו התיבה ואות הוא"ו היא בחינת החתן, והוא סוד נעלם וא"ו תוך כלת והבן. ודרשה זו אין אדם דורשה מדעתו אם לא תקדים ההכרה בדברים על בוריינ ואמיתותם מפי מקבלי תורה וסודותיה ורמזיה:

א) הרבה טעמים נאמרו מדוע נקרא שבת זה של קודם פסח, שבת הגדול, ויתכן עוד לומר דהנה צפרשת לך לך נאמר "ואעשך לגוי גדול", וכמדומה ששמעתי מפה קדוש אדמו"ר זל"ה זי"ע ועכ"ל שאברהם אבינו ע"ה הי' יודע שיעמיד הקצ"ה גוי גדול אשר לו חלקים קרובים אליו, ותמיד הלך במחשבתו וצתפלתו שמא ירצה אשר גוי הזה, יצא מחלציו, והצטיח לו הקצ"ה על זאת, ואמר לו אעשך לגוי גדול, ואקיים רצונך.

ובשבת זה קודם יציאת מצרים הי' המנוחה הראשונה "צעשור לחודש הזה ויקחו להם אִישׁ וגו', והתחיל מאז לרקום וליצור הגוי הגדול הזה, אשר הקצ"ה ייחד שמו ית' עליו

ע"כ נקרא שבת הגדול, כלומר שמאז התחיל ההצטחה שאמר הקצ"ה לאברהם אבינו ע"ה ואעשך לגוי גדול.

וביותר ציבור כי מצוה"ק וצמרים הקדושים שצמרים הי' הדיבור בגלות, וע"כ הי' משרע"ה כד פה וכד לשון צמרים, שהוא ע"ה הי' הפה והלשון של ישראל, ומאחר שהי' הדיבור בגלות, לא הי' יכול לדבר, ופסח נקרא פה סת, שיצא הדיבור מגלות, לכן נאמר "משה ידבר" וגו', "אלה הדברים אשר דיבר משה" וגו', כמ"ש שם צמד"ר^ח (דב"ר א' א') שהתורה מרפא את הלשון, וכל התכלית יציאת מצרים הי' "צהויאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה",

^א דב"ר א' א' אמר הקדוש ברוך הוא ראה לשונה של תורה מה חביבה שמרפא את הלשון, מנין, שכן כתיב (משלי טו, ד): מרפא לשון עץ חיים, ואין עץ חיים אלא תורה, שנאמר (משלי ג, יח): עץ חיים היא למחזיקים בה. ולשונה של תורה מתיר את הלשון, תדע לך לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא מעלה מגן עדין אילנות משבחים, ומה הוא שבחן, שהן מרפאין את הלשון, שנאמר (יחזקאל מז, יב): ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה וגו'. מנין שהיא רפואה של לשון, שנאמר (יחזקאל מז, יב): והיה פרו למאכל ועלהו לתרופה. רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי חד אמר לתרפיון, וחד אמר כל שהוא אלם ולועט הימנו לשונו מתרפא ומצחצחה מיד בדברי תורה, שכך כתיב: מזה ומזה, ואין מזה ומזה אלא תורה, שנאמר (שמות לב, טו): מזה ומזה הם כתבים. רבי לוי אמר מה לנו ללמד ממקום אחר נלמד ממקומו, הרי משה עד שלא זכה לתורה כתיב בו (שמות ד, י): לא איש דברים אנכי, כיון שזכה לתורה נתרפא לשונו והתחיל לדבר דברים, מנין, ממה שקרינו בענין, אלה הדברים אשר דבר משה:

כי מיד ציניחת מצרים, גם הדיבור ילא מגלות, וצעשור לחודש הזה אשר נטוו ישראל ליקח את קרבן פסח, המרומז על פה סת, שיזכו ישראל לקבלת התורה, וישראל יהיו הגוי הגדול, לכן נקרא שבת זה שבת הגדול. ושמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר זל"ה זי"ע ועכ"ל שאמר כי מקחו צעשור, והוא יו"ד, ויו"ד ע"ש המחשבה, ואי" כי צינה תגדול ממעשה, לכן נקרא שבת זה שבת הגדול ע"כ. ויש לכוין זאת בדברנו, כי סוף מעשה במחשבה תחלה, כי מאז התחיל הקצ"ה לרקום וליצר הגוי הגדול ע"י תורה ומצות אשר יקיימו אח"כ.

ובפרשת ואתחנן נאמר שני טעמים אשר נקראו ישראל גוי גדול, א. "כי מי גוי גדול אשר לו חלקים קרובים אליו" וגו', וה-ב. "ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים לדיקים" וגו', ויש לרמוז צזה על שני הצדדים אשר כרת הקצ"ה עמנו, והם צדדית הלשון והמעור,

כמצואר צספרים הקדושים, כי צדית הוא התקשורת והתדצקות, התקשורת ישראל צהקצ"ה, והוא צדית המעור, ויש צזה שני דצרים, א. להיות סור מרע צצדית הזאת, שלא יקלקל ויטמא ח"ו את עצמו, וה-ב. שצריך כל איש מישראל לצוא לועשה טוב, להתקשר ולהתדצק צהקצ"ה ע"י צדית זה, כמו שמצואר הרצה פעמים צספ"א למרן הקדוש זל"ה זי"ע ועכ"ל שכל איש ישראל נימול, חבל צריך לאור הצדית שיהא מאיר וצא, וע"י אור הצדית חל חלקותו ית"ש עלינו, וזהו "גוי גדול אשר לו חלקים קרובים אליו", והצ' הוא צדית הלשון, וצצדית זה ג"כ צריך להיות סור מרע ועשה טוב, שלא לדבר דצרים חקורים, וידבר תמיד צפיו ולשונו דצרי תורה ותפלה, וזהו ומי גדול אשר לו חקים ומשפטים לדיקים וגו'.

ובצכות שני צדיתות חלו ילאו ישראל מצרים להיות נקרא לגוי גדול, לכן

היו ישראל מלו את עַלְמַן בָּחוּתוֹ
 הלילה של יציאת מצרים, ומילת
 זכריו ועזריו מעכזים אותו מלאכול
 את הפסת, ואומר "גם את צדם
 בריתך שלחתי אֲסִירֶיךָ מִצֹּר אֵין
 מִים צו", כמ"ש רש"י ז"ל בפרשת
 צל (שמות י"ב ו' ד"ה והיה), ונתן להם שתי
 מלות, דם פסת, ודם מילה, שמלו
 בָּחוּתוֹ לילה, והוא כנ"ל שתלוי צ'
 בריתות אלו זה בזה.

ויש לפרש בזה דברי המד"ר^א (ויק"ר ט"ז)
 ב) פרשה זו מעשה ברוכל כו', והי'
 מכריז מאן בעי למזבן סם חיים
 כו', ר' ינאי כו', סליק לגזי' כו',

"מי האיש החפץ חיים וגו' נצור
 לשונך מרע וגו' סור מרע ועשה
 טוב", א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא
 הפסוק הזה, ולא הייתי יודע היכן
 הוא פשוט, עד שבא רוכל זה
 והודיעני כו', ולא אחר כך בדקדוקים
 אשר האריכו המפרשים, אכן י"ל
 כי הרוכל הזה הי' ר' אלכסנדר
 בע"ז ד' י"ט ע"צ אשר הוסיף
 על דברים שנאמרו במד', ואומר
 שם שמה יאמר אדם הואיל ונצרת
 לשוני מרע, אלך ואגרה בשינה, ת"ל
 סור מרע ועשה טוב, אלא תורה
 כו', כי ר' אלכסנדר וכן הרוכל

^א שמות י"ב ו' ד"ה "והיה לכם למשמרת": זה לשון בקור, שטעון בקור ממום ארבעה ימים קודם
 שחיטה. ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים, מה שלא צוה כן בפסח דורות, היה ר' מתיא בן
 חרש אומר: הרי הוא אומר (יחזקאל טז): "ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים", הגיעה שבועה
 שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם) "ואת
 ערום ועריה". ונתן להם שתי מצות, דם פסת ודם מילה שמלו באותו הלילה, שנאמר (שם) "מתבוססת
 בדמך", בשני דמים. ואומר (זכריה ט): "גם את בדם בריתך שלחתי אֲסִירֶיךָ מִצֹּר מִבּוֹר אֵין מִים בּוֹ". ושהיו שטופים
 באילים, אמר להם (שמות יב כא): "משכו וקחו לכם" - משכו ידיכם מאילים וקחו לכם צאן של מצוה:

^ב ויק"ר ט"ז ב' דבר אחר, זאת תהיה תורת המצרע, הדא הוא דכתיב (תהלים לד, יג): מי האיש החפץ חיים.
 מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעירות שהיו סמוכות לצפורי והיה מכריז ואומר, מאן בעי למזבן סם חיים,
 אודקין עליה, רבי ינאי הוה יתיב ופשיט בתורקליניה שמעיה דמכריז מאן בעי סם חיים, אמר ליה תא סק
 להכא זבין לי, אמר ליה לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך, אטרח עליה סליק לגביה הוציא לו ספר תהלים
 הראה לו פסוק: מי האיש החפץ חיים, מה כתיב בתריה (תהלים לד, יד טו): נצר לשונך מרע, סור מרע ועשה
 טוב. אמר רבי ינאי אף שלמה מכריז ואומר (משלי כא, כג): שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו. אמר רבי
 ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והודיעני, מי האיש
 החפץ חיים, לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם: זאת תהיה תורת המצרע, תורת המוציא שם רע.

^א ע"ז י"ט: מכריז רבי אלכסנדר מאן בעי חיי מאן בעי חיי כנוף ואתו כולי עלמא לגביה אמרי ליה הב לן
 חיי אמר להו (תהלים לד, יג) מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' יסור מרע ועשה טוב וגו' שמא
 יאמר נצרת לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה אלך ואתגרה בשינה ת"ל סור מרע ועשה טוב אין טוב אלא
 תורה שנאמר (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו:

הזה למדו כי צרית הלשון אינה להיות סור מרע לצד, אלא צריך להיות גם ועשה טוב, ואין טוב אלא תורה, ור' ינאי מתחלה הי' סבור שדי צאם הוא סור מרע לצד, עד שצא רוכל זה והודיעו, שצריך ג"כ לועשה טוב כנ"ל, ועל אופן זה נקראו ישראל גוי גדול, וזכו לגאולה, כי לסור מרע לצדה, גם צמזרים היו ישראל נגדרים מן העריות, ואחת היתה ופרסמה הכתוב, וגם מלשון הרע היו ישראל

נגדרים צמזרים, כמבואר בדברי חז"ל^ה (שהש"ר ד' י"ב), ועיקר הזכות אשר צצבילם נגאלו, היתה הועשה טוב שצשני צריתות האלו כנ"ל. והשי"ת ישמור ויגדור אותנו מכל רע, ונזכה להיות מעצדיו האמיתים לעצוד אותנו בכל לב ונפש ומאד, למען לזכות לגאולה שלמה צמהרה, וכימי צאתינו מארץ מצרים יעשה עמנו נסים ונפלאות, ויגאלנו גאולת עולם, אמן.

^ה שהש"ר ד' י"ב רבי הונא בשם בר קפרא אמר, בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שנו את שמם, ולא שנו את לשונם, ולא אמרו לשון הרע, ולא נמצא בהן אחד פרוץ בערוה: